

Föga uttömmande om sambandet mellan religion och medicin

Britt-Mari Näsström, Hans-Inge Peterson. **Religion och medicin**. 164 sidor. Sävedalen: Warne Förlag, 2000. ISBN 91-86425-01-3.

Recensent: Stefan Einhorn, professor och prefekt vid institutionen för onkologi-patologi, Karolinska institutet, Stockholm.

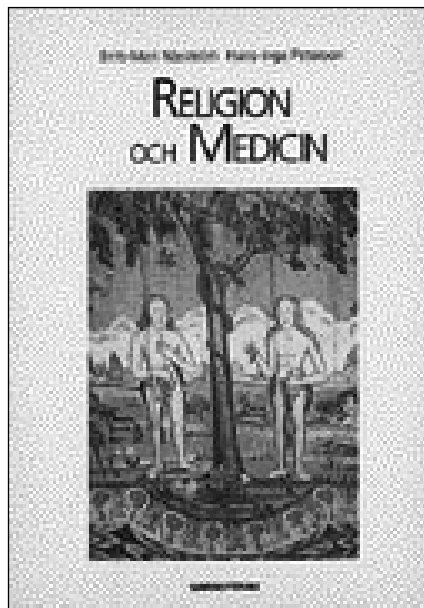
Sedan urminnes tider har människan vänt sig till religionen för att söka svaren på de eviga frågorna och för att förklara livets svårigheter i form av sjukdom, lidande och död. Sjukdomar har t ex förklarats med att individen är besatt av demoner eller som gudarnas straff för begångna synder. Inom många religioner har företrädarna även tagit ett ansvar för vården av de sjuka, och vidare har den medicinska etiken ofta sin grund i religionens syn på gott och ont. Interfasen mellan religionens värld och medicinens är tydlig. En systematisk genomgång av kopplingen mellan dessa världar har nu genomförts av en professor i religionshistoria (Britt-Marie Näsström) och en docent i kirurgi (Hans-Inge Peterson). Resultatet är boken »Religion och medicin».

Religionerna beskrivs i egna avsnitt

Författarna har lagt upp sin text så att den beskriver de olika religionerna eller religionsområdena var för sig. Först kommer en relativt omfattande beskrivning av religionens historia och tankevärld, och därefter följer ett kapitel där kopplingen till medicinens område beskrivs. Här diskuteras metafysiska förklaringar till sjukdom, religionens syn på läkaren/vårdaren, det ansvar religionen tar för den som är sjuk, medicinsk etik samt religionens syn på medicinsk behandling. Dessa teman diskuteras i de olika kapitlen, mer eller mindre extensivt. På detta sätt arbetar sig författarna igenom ett antal religioner.

Kuriosa ur historisk medicinsk litteratur

Författarna beskriver också den

äldre medicinska litteratur som bevarats inom de olika kulturområdena. Ur dessa skrifter kan vi bl a läsa att felbehandlande läkare i det gamla Mesopotamien kunde få händerna avhuggna. Vid en jämförelse får vi vara tacksamma för de relativt sett lindriga påföljder som vår ansvarsnämnd utdelar.

Allt för lite om kopplingen till medicinen

Respektive kapitel bakgrundsbeskrivning av religionen är relativt omfattande, väl skrivna och lärorika. De följande avsnitten om kopplingen till medicin är emellertid oproportionellt korta och ibland skissartade. Signifikativt är också att endast ett par av bilderna i boken berör det medicinska området. Det finns mycket mer att säga, t ex om religion och medicinsk etik samt om konfrontationer mellan vissa former av religiös tro och medicinsk behandling. Det finns också exempel på läkare som varit religiösa förgrundsgestalter, t ex den egyptiske läkaren, astrologen och arkitekten Imhotep och den judiske läkare och skriftlärde Maimonides, vars verk hade kunnat beskrivas mer i detalj.

Smärre redigeringsmissar

Smärre korrigeringar skulle också ha gjorts vid redigeringen. T ex står det i vissa avsnitt Tao och i andra Dao och den islamiska mystiken – sufismen – har av oklar anledning hamnat bland »Nya religiösa rörelser». Ibland återkommer även information i de medi-

cinska avsnitten som redan behandlats i religionsavsnitten. Yttrandet om psykoterapin »ofta är den mer andlighet än vetenskaplig medicin» får betraktas som kontroversiellt.

Fyller en funktion trots vissa brister

Boken utgör ett bra initiativ, och jag känner inte till att några liknande böcker har givits ut på det svenska språket. Det humanistiska perspektivet inom medicinen har alltmer uppmärksamats under de senaste decennierna, och denna bok kan, trots vissa brister, fylla en funktion i detta avseende. •

Det räcker att läsa titeln

Tord Ajanki. **Människan, Gud & vetenskapen. Åtta forskare som förändrat vår självbild**. 216 sidor. Lund: Historiska Media och författaren, 2000. Pris ca 300 kr. ISBN 91-88930-88-2.

Recensent: Bertil B Fredholm, professor, institutionen för fysiologi och farmakologi, Karolinska institutet, Stockholm.

Titeln på denna bok är lysande. Likaledes lysande är idén att välja ut ett antal viktiga forskarpersonligheter som verkat mellan mitten på 1800-talet till mitten av förra seklet och genom att beskriva deras insatser förklara hur vår kunskap om människan i grunden ändrats, samt hur detta påverkat vår självbild, och därmed vår uppfattning om en Gud. Tyvärr har den skicklige vetenskapsjournalisten Ajanki inte lyckats genomföra sitt uppslag så väl som man kunde väntat.

Intetsägande kapitel om Darwin

Det första och längsta kapitlet behandlar som sig bör Charles Darwin. Ajanki bemödar sig emellertid inte att söka förklara vad Darwinism är, eller, för att alludera på ett tema i boken, att förklara hur Darwin brottats med relationen mellan sin teori och teologin. Han orkar inte heller dra några egna slutsatser eller peka på aktuella problem rörande evolutionsteorin. Det